

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד
ה' **משה שניצר** ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
 כולל דחסידי סוכטשוב
 כולל "סנה משה"
 ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
 בית מדרש
 למגידי שיעור "דף היומי"
 חתום סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה החשובה ודופת צדקה וחסד
מרת **ורדה שניצר** ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

מסכת ברכות י"ח - כ"ד

בס"ד, א' אלול תשע"ב

גליון מס' 691

השבוע בגליון

- הרב"ב ז" - "ואני מניח אותך בתוך המצנפת"
- כיס החולצה ככיסוי
- "סוף זמן קריאת שמע לדעת המגן אברהם ולדעת הגר"א"
- כשהמיעוט צודק

- ההבדל בין מצוות עשה למצוות לא תעשה
- קיום רצון ה' וקניין רוחני לנפש
- מדוע נשים אינן מחמירות על עצמן במצוות לא תעשה?
- כניסה לבית הכסא עם חפצי קודש

דבר העורך

לרוץ אל הנהר

תלמיד חכם המשמש כר"מ ביישיבה, ניגש אלי לפני זמן-מה ובאמתחתו הספר "להיות יהודי", ואמר: יש כאן סיפור מדהים שיכול לרגש יהודים רבים מאד. ספר זה פורש באופן מרתק את תולדות חייו של הרב יצחק זילבר זצ"ל, אשר נולד ברוסיה הקומוניסטית, וכנגד כל הסיכויים הצליחו הוריו לחנכו לתורה וליראת שמים, במסירות נפש אמיתית. זמן-מה לאחר נישואיו נערך חיפוש בביתו של הרב זילבר והשוטרים העלו בידם ממצא מפליל. השלטון כפה על כל אזרח 'להלוות' למדינה משכורת חדשית בכל שנה, תמורתה קיבל האזרח אגרת-חוב השונה בפרט זניח מאגרות חוב רגילות - באגרות החוב לא צויין תאריך פירעון... כפיצויי מידי פעם נערכו הגרלות על פרס כספי בין בעלי אגרות החוב, ועובדה זו שימשה בסיס לשוק שחור שהתפתח באגרות החוב, שכן הכל ידעו כי קלושים הסיכויים שהמדינה תחזיר את החוב, ומעטים הסיכויים לזכות בהגרלה. רבים העדיפו, איפוא, למכור את אגרות החוב שברשותם תמורת סכום זעום. הקונים היו סוחרים שצברו אגרות חוב רבות והעלו את סיכוייהם לזכות בהגרלה. מובן מאילו כי המסחר באגרות חוב היה אסור מכל וכל, וכך פנה אל הרב זילבר ידידו וביקש להתביא בביתו אגרות חוב שהוא סוחר בהן, כי הוא חושש שהמשטרה תעלה על עקבותיו, אך בביתו של הרב זילבר לא יעלו על דעתם לחפש. סופו של דבר הם העלו על דעתם לחפש, המטמון נחשף והרב זילבר נשלח למחנה עבודה במשך שנתיים. מיד בהגיעו אל המחנה בירר הרב זילבר איזו עבודה הוא יכול לקבל על עצמו שאינה כרוכה בחילול שבת. יהודי בשם לוצקי ייעץ לו למצוא עבודה שאינה תלויה באנשים אחרים, וכך יוכל להספיק בששת ימי המעשה גם את העבודה שהיה אמור לעשות בשבת.

דף יח/ב לועג לרש

ההבדל בין מצוות עשה למצוות לא תעשה

תרי"ג המצוות כוללות מצוות עשה ומצוות לא תעשה. אנו נוטים להניח, כי מצוות עשה הן אלו אשר בהן ציוונו הקב"ה לקיים את רצונו בעשיה, בפעולה, ומצוות לא תעשה הן אלו אשר בהן ציוונו בורא העולם להמנע מפעולה או מעשייה מסויימת. אולם המהר"ל הציב יסוד עמוק וחשוב להבנת ההבדל בין מצוות עשה למצוות לא תעשה.

קיום רצון ה' וקניין רוחני לנפש: את יסודו זה המהר"ל חוזר ושונה ברבים מספריו ("גור אריה" פרשת ויגש ד"ה "זו דינה", "דרך חיים" על אבות פ"ב משנה א', "חידושי אגדות" קידושין לט"ב וחולין צא/א, ו"בתפארת ישראל" פ"כ), והוא קובע, כי מצוות עשה עניינן עבודת ה', והן ניתנו לאדם ככלים שבאמצעותם הוא יכול להשתלם ולהתעלות בדרגתו. ואילו מהותן של מצוות לא תעשה הוא קיום רצון הקב"ה שהזהיר על האיסור, אך אין בהן משום קניין רוחני בנפש. כדי לחדד את ההבדל בין מצוות עשה למצוות לא תעשה, ממשיך המהר"ל ומבאר, כי יש שני סוגים של שכר וגמול, האחד הוא על המעשה הטוב שעשה האדם, והשני הוא על הקושי ועל המאמץ שהיהודי הקדיש לקיום ציווי ה'. במצוות עשה, היהודי זוכה לשני סוגי השכר, הן על עצם המעשה הטוב שעשה והן על התאמצותו לקיום המצווה. לעומת זאת, בעת קיום מצוות לא תעשה, אין שכר אלא על ההתאמצות לקיום רצון הבורא, אך הפעולה עצמה, פעולת ההימנעות מעבירה, אינה "מעשה טוב" בפני עצמו ואינה מכילה תוכן רוחני [ועיי' ב"שערי תשובה" לרבינו יונה ש"ג אות ט].

מה הוא ההבדל בין מצוות ציצית לבין איסור שעטנז? את ההבחנה הזו מבסס המהר"ל מהלכה שלמדנו בסוגייתנו. מקובלנו כי בקרבת המת אין לעשות מעשים המבליטים את חוסר יכולתו לקיים מצוות, משום "לועג לרש", ולפיכך, אין עוטפים את המת בבגד ארבע כנפות נטול ציצית. למרבה הפלא, במסכת עבודה זרה (ס/הב) חכמים התירו לקבור מת בתכריכים שיש בהם שעטנז! מהו, איפוא, ההבדל בין ציצית לשעטנז? על קושיה זו עומדים בעלי התוספות (שם ד"ה "אבל").

לפי דרכו, ממשיך המהר"ל ומבאר, כי דווקא אי קיומה של מצוות עשה כציצית, אשר לה תוכן חיובי בפני עצמה, מהווה זלזול במת, שאינו יכול להתעלות יותר. לעומת זאת, אי קיומה של מצוות לא תעשה, אינה נחשבת כזלזול במת, משום שמצווה זו אין בה תוכן חיובי בפני עצמו

צעילוי נשמת

ר' **אריה יהודה ליב יפה** ז"ל

ב"ר יצחק ז"ל

נלב"ע ב' באלול תשכ"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י בניו **דוד ושלמה יפה** שיחייו - פ"ת

צעילוי נשמת

הר"ד **יורם דיל** ז"ל

ב"ר יעקב ז"ל

נלב"ע ז' בתמוז תשע"ב

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחייו

צעילוי נשמת

מרת **דבורה הפטקה** ע"ה

ב"ר ישראל ז"ל

נלב"ע ה' באלול התשנ"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחייו

לעילוי נשמת

ר' **משה שניצר** ז"ל ב"ר מנחם מנדל ז"ל

נלב"ע ג' באלול תשס"ז **תנצב"ה**

הונצח ע"י המשפחה שיחייו

נר ה' נשמת אדם

ואין היא מעלה את דרגתו של היהודי, ולפיכך, המת אינו מתבזה בעטיפתו בבגד שעטנז.

מדוע נשים אינן מחמירות על עצמן במצוות לא תעשה? על פי יסודו זה המהר"ל מוסיף לבאר, מדוע נשים הפטורות ממצוות לא תעשה מסויימות, כגון, "לא תקיפו פאת ראשכם", אינן מחמירות על עצמן באיסורים אלו, לעומת מצוות עשה שהזמן גרמא שגם בהן לא נצטוו, ובכל זאת הן מקיימות אותן. שכן, כאשר הן מקיימות מצוות עשה שהן פטורות ממנה, אזי, הן רוכשות לעצמן קניין רוחני בשל מעלת המצווה. אך, כאמור, מצוות לא תעשה, אין בה תוכן רוחני בפני עצמה, וכל חיובה אינו אלא למי שנצטווה בה בלבד (ראה "כלי חמדה" פרשת ויגש).

"סוף זמן קריאת שמע לדעת המגן אברהם ולדעת הגר"א"

כל מפיך לוח שנה המכבד את עצמו, דואג לציין בכל יום את סוף זמן קריאת שמע לפי המגן אברהם, ואת סוף זמן קריאת שמע לפי הגר"א. על מה ולמה נוצרו שני זמנים לקריאת שמע, על כך במאמר זה, בו נגלה כי זו אינה מחלוקת של המגן אברהם עם הגאון מוילנא, אלא מחלוקת ראשונים עתיקה.

חכמינו קבעו שיעורים רבים של מצוות על ידי ציון השעה שבה יש לקיימן, או השעה שבה פגה האפשרות לקיום המצווה. הנה, למדנו במשנה: "מאימתי קורין את שמע בשחרית... עד שלש שעות". לגבי חמץ בערב פסח אמרו חכמים (פסחים פ"א משנה ד'): "אוכלים כל ארבע, ותולין [-הנינים]- כל חמש, ושורפים בתחילת שש".

הכל יודעים, כי חז"ל מדדו את היום ואת הלילה בשעות זמניות, ולא בשעות קבועות כשלנו. היינו: כיום, השעה מציינת פרק זמן מדוד וקבוע. שעה זמנית נקבעה על ידי חלוקת היום לשנים עשר חלקים, כאשר כל חלק מכונה שעה. כמו כן, הלילה חולק לשנים עשר חלקים, וכל אחד מחלקיו כונה שעה. מובן מאליו, כי שעה זמנית ביום קיץ, מכילה זמן רב יותר משעה זמנית ביום חורף, שכן, שני הימים מחולקים לשנים עשר חלקים, בעוד היום הקיצי ארוך, והיום החרפי קצר [ראה כל זה בפירוש המשניות לרמב"ם, כאן].

נותר לנו לברר דבר אחד בלבד, אשר הוא למעשה לב ליבה של המחלוקת העצומה: איזה יום חכמים חילקו לשנים עשר חלקים, כאשר שתי אפשרויות בדבר. יתכן, שחכמים נטלו את פרק הזמן שבין זריחת החמה לשקיעתה, וכינוהו יום. אפשר גם, שהיום אשר נמדד על ידם וחולק לשנים עשר חלקים, גדול בהרבה, שכן, הוא משתרע, החל מעלות השחר - הרבה לפני זריחת החמה, עד צאת הכוכבים - הרבה לאחר שקיעת החמה.

כעת, ניטול נייר וקסת ונערוך חשבון פשוט. נניח שעלות השחר בארבע וחצי, הנץ החמה בשש בבוקר, שקיעת החמה בשש בערב וצאת הכוכבים בשבע וחצי. אם יש לחלק את הזמן שבין הנץ לשקיעה, הרי ששלוש השעות של זמן קריאת שמע, מסתיימות בשעה תשע בבוקר. ברם, אם יש לחלק את הזמן שבין עלות השחר לצאת הכוכבים, הרי ששעה זמנית של יום זה היא בשיעור שעה ורבע שלנו. הוי אומר, בשעה שמונה ורבע, מסתיים זמן קריאת שמע!

כאשר נעיין בראשונים שבסוגייתנו, נבחין כי הם נחלקו בדבר זה.

במשנה נאמר, כי לדעת חכמים זמן תפילת מנחה הוא עד הערב, ולדעת רבי יהודה הוא עד פלג המנחה. הגמרא מבארת, כי כוונת רבי יהודה היא, עד "י"א שעות חסר רביעי", היינו: שעה ורבע לפני הערב. לדעת רש"י (כ"א ד"ה "עד הערב"), רמב"ן (תורת האדם, שער אבילות ישנה), ורשב"א (ב"א) עולה, כי הערב הוא בצאת הכוכבים, ושעת שקיעת החמה היא עשר שעות ושלושה רבעים מתחילת היום, בקירוב. אולם רבי סעדיה גאון (סידור רס"ג עמ' כ"ו), רב האי גאון (במרדכי פ"ד סי' צ'), הרמב"ם (הל' תפילה פ"ג ה"ד) ורבינו יונה (תחילת פרק תפילת השחר) סוברים, כי הזמן המכונה ערב, הוא בשקיעת החמה, ופלג המנחה של רבי יהודה, הוא שעה ורבע לפני כן.

הרי לנו מחלוקת ראשונים, אם היום שחכמים חילקו את שעותיו מסתיים בשקיעת החמה או בצאת הכוכבים. להלכה נחלקו בשאלה זו בעל "תרומת הדשן", ה"לבוש" ועוד (עיי' "מגן אברהם" סי' רל"ג ס"ק ג' וסי' תמ"ג ס"ק ג').

נותר לנו רק להבין, כיצד השתרבבו ה"מגן אברהם" והגאון מוילנא למחלוקת זו, עד שהיא נקראת על שמם. ובכן, ה"מגן אברהם" (עיי' בסי' נ"ח ס"ק א') מחדש, כי זמן קריאת שמע אינו נתון במחלוקת. לדעתו, את הסוברים כי היום שחכמים התכוונו אליו מתחיל בזריחת החמה יודו, כי לעניין זמן קריאת שמע חכמים התכוונו למנות את השעות החל מעלות השחר. בכך הוא מקצר את סוף זמן קריאת שמע באופן משמעותי. הגאון מוילנא נחלק עליו וטען ("ביאור הגר"א" שם ועיי' ב"חזון איש" או"ח סי' י"ג), כי חידושו אינו נכון, אלא הסוברים כי היום של חכמים מתחיל מהנץ החמה, סוברים כן גם לגבי קריאת שמע.

מיני אז, נקראו שתי השיטות "זמן מגן אברהם", ו"זמן הגר"א".

העבודה העצמאית היחידה היתה הובלת מים אל המחנה, שלא היתה בו תשתית מים מסודרת. המים היו אמורים להספיק לכל האסירים ולשומריהם. היתה זו עבודה מפרכת המיועדת לחמשה גברים, אך לוצקי יעץ: אם תעשה עבודה זו לבד, תצליח איך שהוא להתחמק מעבודה בשבת. כאשר שאל אותו 'קולקה' הממונה, במה הוא רוצה לעבוד, השיב מיד: להביא מים.

קולקה גבה' את שכרו תמורת הסכמתו, ובמשך שנתיים ימים היה הרב זילבר לשואב המים של מחנה העבודה, כאשר הוא מתאמץ לבצע בששה ימים מלאכה שאמורים למלא חמשה גברים במשך שבעה ימים. השבת נשמרה, ב"ה, ברם, היתה זו אליה וקוץ בה, כפי שתואר בתמימות הרב זילבר: נאמר ברמב"ם (הלכות תלמוד תורה א', ח'): "כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורים, בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כוחו, ואפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ונחמר על הפתחים, ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר: 'והגית בו יומם ולילה', ועד אימתי? - כל ימי חייו". חיפשתי זמן לתלמוד תורה, אך איה אמצאהו? מחמש וחצי בוקר ועד שבע וחצי ערב הייתי נושא ללא הרף דליי מים מהנהר למחנה. לצריף הייתי מגיע תשוש לגמרי, ומתי אלמד?

ובכן, נמצא הפתרון. שבע פעמים ביום היה עליו ללכת אל הבאר לשאוב מים. כל צד - שעה הליכה! בכל יום הוא צעד, איפוא, ארבע עשרה שעות! ומה עם לימוד התורה? פשוט ביותר, במקום ללכת הוא התחיל לרוץ! דרך של שעה התקצרה לארבעים וחמש דקות. אוצר של זמן נחשף בפניו. לאחר שלשת רבעי שעת ריצה עם הדלים, ניצל הרב זילבר את חמש עשרה הדקות הפנויות ללימוד תורה, ושוב רץ...

"עבדתי בכל יום כארבע עשרה שעות, ומתוכן התאפשר לי ללמוד כשלוש עד שלש ושעות וחצי. אפילו כיום קשה לי למצוא זמן רב כל כך ללימוד! כך למדתי על פה משניות ראש השנה, יומא וגם אחרות. אפשר לבחון אותי - לפתוח בכל מקום בספר ואוכל לצטט... זה נשאר לי כנכס מהכלא. עוד למדתי שם את מסכת קינים. מחוץ לכלא למדתי מסכת זו אך לא הצלחתי לרדת לעמקה, ואילו בכלא - הצלחתי.

★ ★ ★

עם תחילת המחזור החדש של הדף היומי, הצטרפו רבים ליוזמת "לומדים בשלמות" - שילוב לימוד משנה אחת בכל יום, מאותן משניות שאין עליהן תלמוד בבלי, כדי שבעזרת ה' נסיים את הש"ס בשלמות. כדי לסייע ללומדים להשיג מטרה זו הודפסו גמרות מיוחדות עם המשניות על כל דף ועם ביאור בסוף הגמרא, אך עדיין יתכן שבלב אי-מי יכול לקנן הספק: אין לי זמן! עוד חמש דקות? אין זמן! ובכן, אולי נרוץ אל הנהר קצת יותר מהר ונמצא את הזמן. איש איש והנהר שלו.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פסק: 03-570-67-93 דוא"ר: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף כ"א/ מתון מתון ד' מאה זוזי שויה
ערך הזריזות

בנובהרדוק, שם טיפחו את הזריזות והמהירות, היו אמורים בהתייחס לגמרתנו:
המתינות שוה 400 זוז, אולם ערכה של הזריזות לא יסולא בפז...

דף כ"ב/ כאן בעומד כאן במהלך

הליכה בתפילה

"נשאלתי מדוע חסידים הולכים אנה ואנה בעת

התפילה: עניתי דרך צחות, כי אמרין בתפילת שבת בנשמת כל חי: ואילו פינו מלא שירה כים... **ורגלינו קלות כאילות**, אין אנחנו מספיקים להודות לך. משמע שיש צורך ללכת בעת התפילה... ("אמרי שמאי" א-נה).

דף כד/ב תלמיד חכם... שאי אפשר לו לעמוד בלי הרהור תורה

הרהור תמידי בתורה

סיפר הגר"ז מבריסק זצ"ל: אבי, הגר"ח מבריסק זצ"ל, הרגילני להרהר כל העת בדברי תורה, אפילו תוך כדי שיחה עם אחרים. לשם כך היה מטיל עלי שליחויות שונות באמצע לימודי, על מנת שאתרגל לעסוק בתורה בכל מצב.

על הגר"ח עצמו היו מספרים, כי היה משוחח עם בני אדם ובתוך כך היה נראה מזיע מהתאמצות במחשבות של תורה.

פעם שאלוהו היאך יתכן להרהר בדבר אחד ולשוחח בדברים אחרים בו זמנית. השיב הגר"ח: אף הדיוט שבישראל כך הוא עושה; משוחח עם הקב"ה בתפילה ולבו מהרהר בעניינים אחרים לגמרי...

דף כד/ב תלמיד חכם... לפי שאי אפשר לו לעמוד בלי הרהור תורה

כשרבי עקיבא איגר זצ"ל ביקר במוזיאון... מסופר, כי הגאון רבי שלמה איגר זצ"ל, בנו של הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, אשר חפץ בשלומו של אביו ביקש להביאו לכדי מנוחה עקב חולשתו שנגרמה מעיונו העמוק בתורה.

בהיות רבי עקיבא איגר בורשה, נטלו רבי שלמה ולקחו אל המוזיאון המקומי, מתוך מחשבה כי אביו יסיח מעט את דעתו במקום זה וירפה ממחשבותיו לרגעים קלים. מנהל המוזיאון התרגש לארח בממלכתו אישיות מפורסמת והוא כיבד את הגאון לשבת על כסא עתיק יומין אשר שימש כמוצג.

רבי עקיבא איגר ישב מספר דקות על הכסא והרהר, לבסוף ננער ממחשבותיו ושאל: "נו, היכן התינוק?... שקוע היה בדברי תורה וכלל לא הבחין כי הוא נמצא במוזיאון, ועקב כך סבר כי הושיבוהו על כסא כדי לשמש כסנדק בברית מילה.

לאחר שהגאון מוילנא הכריע כי הדבר שנוי במחלוקת, הוא הכריע להלכה כדעת הסוברים, כי חכמים מנו את השעות החל מהנץ החמה (וכן דעת בעל התניא, ועיין "ערוך השולחן" סי' נ"ח, שו"ת "אגרות משה" או"ח ח"א סי' כ"ד וח"ג סי' קכ"ט). [ראוי לציין, כי בזמן המופיע בלוחות מחושב שעלות השחר קודם לנץ החמה בתשעים דקות וכן המרחק בין השקיעה לגמר צאת הכוכבים. אולם לפי הכרעת רבים מן הפוסקים, עיין שו"ע או"ח סי' תנ"ט סעי' ב', וברמ"א סי' רס"א סעי' א' ובמ"ב סי' רל"ה ס"ק ד' ועוד, נקטו עיקר להלכה שעלות השחר הוא 72 דקות קודם הנץ החמה, א"כ זמן מג"א מתקצר ולפעמים זה הבדל של כעשרה רגעים. הערה נוספת: ראוי לציין שדנו כמה מגאוני זמנינו וכבר העיר זאת הגר"א קוטלר זצ"ל, שכל זמן מג"א שייך אם ננקוט בצאת הכוכבים כדעת ר"ת ששתי שקיעות הן, אבל לדעת הגאונים לא שייך חישוב זה כלל, ואין כאן מקום להאריך יותר].

מאמר על משנה מסדר זרעים הנלמדת עם הדף היומי

משנה, מסכת פאה, פרק ד' משניות א-ב: אפילו תשעים ותשעה אומרים לחלק ואומר לבוז, לזה שומעין שאמר כהלכה. בדלית ובדקל אינו כן אפילו וכו'

כשהמיעוט צודק

בפזורות הגולה היו יהודים שהתגוררו בכפרים קטנים, ולפעמים באין רב ומורה הוראה הם קיבלו את 'פסקיו' של מי שהיה נראה בעיניהם כבר סמכא. בעל "חוות יאיר" (שו"ת, סימן קפ"ו) מספר בעצב מהול כבעס על כפר שהתגוררו בו שלש עשרה משפחות, ולקראת הימים הנוראים לא הסכים התוקע הקבוע להופיע בכפרם אם לא ישלשו לידי סכום הגון, מפני ששעת מלחמה היתה. עמדו בעלי הבתים שבכפר לדיון, שבעה מהם סירבו להזמינו מפני המחיר היקר, ורצו. מספר בעל "חוות יאיר": "ובאו כולם לפני מלמד תינוקות שלהם המכונה רבי, ובגובה אפו מורה הורע"ת ואמר: הלא דבר הוא, שזה היום למדתי דין זה במשנה פאה, פרק ד', עם התלמידים: אפילו תשעים ותשעה אומרים לחלק וזה אומר לבוז, לזה שומעים, שאמר כהלכה."

בטרם נמשיך לעסוק במעשה זה, נפרט בקצרה את הנאמר במשנה.

במשניות אלו אנו למדים כי הפאה ניתנת לעניים כשהיא מחוברת לקרקע ועליהם לקצור בעצמם כל אחד כפי יכלתו, אך גידולים שיש לקטפם ממקום גבוה, על בעל היבול לקטפו עבורם כדי שלא יסתכנו בעת קטיפתו. אם כל העניים שבשדה מבקשים להיפך, לקטוף בעצמם ממקום גבוה, או שבעל השדה יחלק להם תבואה - עליו לשמוע להם; אך אפילו רק עני אחד מתנגד, אפילו יש כנגדו תשעים ותשעה עניים, על בעל השדה לשמוע לאותו עני, כי אמר כהלכה.

אותו מלמד תינוקות פסק, איפוא, כי מאחר שתקיעת שופר היא מצווה מן התורה, צודקים בעלי המיעוט והם יכולים לכפות את דעתם שהכל ישלמו כדי לממן את שכרו של התוקע, כאמור במשנה שאם המיעוט דורש שינהגו כהלכה - שומעים לו.

ברם, בעל "חוות יאיר" סבור כי אין כל הוכחה ממשנה זו, מפני שמצות פאה מוטלת על בעל השדה, ולפיכך קובעת המשנה שכל עוד יש עני אחד הרוצה שבעל הבית יחלק או יבז, אין על בעל הבית מתחשב במניין העניים, כי מצוותו אינה מעניינם, ועליו לקיימה. במשנה זו אין, איפוא, כל התייחסות לגבי נושא השייך לציבור. לגבי בני הכפר, כותב בעל "חוות יאיר" באריכות כיצד היה עליהם לנהוג ואיך יש להכריע בשאלה ציבורית זו.

לימים התגלגלה שאלה אחרת לפתחו של מהר"י אנגל (שו"ת בן פורת, ח"ב, סימן ז'), ולדעתו יש להוכיח ממשנה זו גם בשאלות ציבוריות, כי המשנה מנמקת ששומעים לדעת היחיד "שאמר כהלכה". באחת מקהילות ישראל התעורר ויכוח מי יאייש את משרת החזן ואת משרת השוחט. רוב בני הקהילה רצו למנות אותו אדם לשני התפקידים, ומיעוטם התנגדו בטענה שבעסקו בהכנת הניגונים, לא יוכל להקדיש זמן ראוי לשחיטה כשרה והגונה. מהר"י אנגל מסתמך על מקורות שונים כדי להוכיח שהמיעוט צודק במקרה זה, ולכן תקפה הוראת המשנה, שכאשר המיעוט דורש שינהגו כהלכה, שומעים לו.

יצוין כי בכל דיון הנוגע לכלל יש לדון לגופו לפי מאפייניו, כגון: כשיש איסור ברור - ודאי שאין שומעים לרוב, ועוד כיוצא בדבר.

לעילוי נשמת

מרת **צפורה הויזמן** ע"ה

ב"ר יחיאל ז"ל
נלב"ע ה' באלול תש"ע

תנצב"ה

הונצחה ע"י בעלה ידידנו
הר"ר **שמואל הויזמן ומשפחתו** שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **מלכה קרופניק** ע"ה

ב"ר משה ז"ל נלב"ע א' באלול תשי"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י ידידנו הר"ר **אריה ישראל שכטר** שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **רפאל קליימן** ז"ל

ב"ר יוסף הלוי ז"ל נלב"ע כ"א במנחם אב תשע"א

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **שרה אדלר** ע"ה

ב"ר שמואל ז"ל נלב"ע א' באלול תשנ"ו

תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה ידידנו הר"ר **שמואל אדלר** הי"ו ומשפ' שיחיו - גבעתיים

לעילוי נשמת

הר"ר **חיים הילל** ז"ל

ב"ר שמואל ז"ל נלב"ע ה' באלול התשנ"ב

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **זאב פרומר** ז"ל

ב"ר שאול דב ז"ל נלב"ע ה' באלול תשס"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

שיעורים חדשים בדף היומי

ברחבי הארץ, במסגרת התכנית "לומדים בשלמות"

מודיעין עילית

בית כנסת "קרלין סטולין"
רח' יהודה הנשיא 21 (בחניה) - ברכפלד
בשעה 09:15
מפי הרב יוחנן טויסיג שליט"א

משכיות

בית כנסת המרכזי "משכיות"
בשעה 20:30
מפי הרב אביננדב ויתקון שליט"א

בני ברק

בית הכנסת במלון ויזניץ "ציפורי קלאס"
רח' דמשק אליעזר 16
בשעה 07:40
מפי הרב בנימין קובלסקי שליט"א
תפילת שחרית בשעה 8:30

אלעד

בית כנסת "הניכי הישיבות חפץ חיים"
רח' חוני המעגל 9
בשעה 20:30
מפי הרב יהושוע בוגין שליט"א

אשדוד

בית כנסת "בני ציון"
רח' הרותם 20, קומה א'
בשעה 20:00
מפי הרב יחיאל כהן שליט"א

רמת בית שמש

בית כנסת "אהבה ושמה"
רח' נחל דולב 60
בשעה 08:30
מפי הרב אליעזר אדם שליט"א

קרית טבעון

בית כנסת "אליהו הנביא"
רח' הרצל 50, קרית הרושת
בשעה 21:30
מפי הרב פנחס אלטהוויז שליט"א

רחובות

בית כנסת "ויזניץ"
רח' אמרי חיים 2
בשעה 17:45
מפי הרב יוסף חיים גפנר שליט"א

ירושלים

בית כנסת "קהל חסידים"
רח' זווין 32, נווה יעקב
בשעה 08:30
מפי הרב אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

בית כנסת "נועם שיח"
רח' אבי גור, הר חומה

בשעה 07:45

מפי הרב מנחם נוביק שליט"א

בית כנסת "ישא ברכה"

רח' ז'בוטינסקי 31, רהביה

בשעה 20:30

מפי הרב אברהם גורל שליט"א

תל אביב

בית כנסת "גאולת ישראל"

רח' הקרן, קרית שלום

בשעה 21:00

מפי הרב שלמה בן זקן שליט"א

תפילת ערבית בשעה 22:00

הפעם לומדים את כל הש"ס בשלמות

כולנו מצטרפים לרעיון ההיסטורי:

לומדים ומסיימים את הש"ס עם המשניות

מסדר זרעים וטהרות

"אשר שכרם כנגד כולם, ונצטוונו לאהוב אותם מחמת

שמסכתות אלו אין להם עוסקים" (ספר חסידים רס"א)

לראשונה:
מסכת ברכות
עם משניות פאה
מבוארות

הדפסה מהודרת של דפי הגמרא
עם אותיות מאורות עניים
• ביאור בדור של משניות פאה
• מאורות ההלכה

להזמנת הגמרא: 1700-500-151

מלגת הצטרפות למגידי שיעורים ע"ס 1000 ₪ טל': 03-5775310

סיוע בהקמת שיעור חדש בדף היומי: 054-8460012

